

FÜGGETLEN LAPOK

Megjelennek ezennel minden szerdán és szombaton.
 Előfizetési ár:
 Évesi árcs: évre 10 frt., félre 5 frt., negyedévre 2 frt. 50 kr.
 Helyi árcs: 6-hasos petit-sor 5 kr., bányadíj minden beutazásért 30 kr.
 A „nyit-tér”-ben 4-hasos petit-sor 20 kr.

Az előfizetési pénzek
 a lap kezelését illető minden tárgyak a kiadó-hivatalhoz (Első magyar egyetemesi könyvnyomda, 3 korona-utca, 15 sz. a.) intézendők.
 Bérmentetlen levelek el nem fogadottnak.

Pest szept. 10.

A közoktatásügyi politika azon exigenciáiról adunk minap jelzést, mely a közoktatásügyi executiva bizonyos mérvű központosítását látszik a jelenben mindinkább követelni.

Azt irtuk, hogy az állam befolyás köre a közoktatásban tágitandó, míg a közszéki és autonóm jogok, bizonyos meghatározott korlátok közé terelődnek vissza.

Ez állapot egysúlyt fog eszközölni az újabb állam culturigénye s a testületi jogok között; biztosabb sikert ad az ügynek, többszörözni fogja a kulturai tényezőket, s nagyobb dimenziókat ad a közvilágulás fejlődésének.

A feadalállam az oktatásügyet adminisztratív és vezetésben az egyháza bízta. Ebbeli adott jogában sem féltékeny, sem hálátlan nem volt.

De épen a korviszonyok kulturai érdeke vezette az egész oktatásügyet az egyház ölébe s az egyház a népet, melynek vezetését az iskolákban átvette, a fenforgott akadályok és korlátok között nem becsümlendő sikerrel vitte az értelmi fejlődés világa elé.

Az adott viszonyok között, tehet-e akkor többet az egyház, mint a mennyit tett? Kérdés, melyre egy igazságos protestans tudós Quizon a „Polgárisodás történelmében” megnyugtató választ ad.

De ez a mult képe.

Az új állam új kulturai eszmék magaslátáról ítélt a jelen fölött, s tekintve a haladás arányait, a jogot és szabadságot, melyet az államügyek körül a népeknek ad, megfogható, ha szilárd-ságának föltételeit, a lehető legszélesebb közvilágulási alapokban, a lehető legelterjedtebb értelmi képzettségben találja.

E körülmény hozta magával a közérdekeltséget, mely a népoktatás és népnevelés ügyét egész Nyugat-Európában napi kérdéssé emelte; ebből származott, hogy az új állam összemérve kulturai igényeit, a népmiveltési jelen állapotokkal, azokat az állami célok tekintetéből is ki nem elgítőknek találta, s azon meggyőződésre jött, hogy az oktatási és népnevelési tényezőket szaporítani kell; mert képtelenség, hogy ily roppant értelmi és anyagi instructiót igénylő munkában a társadalom egyetlen osztálya, az egyház emésztesse föl önmagát, anélkül, hogy a szükséges eredményt kellőképp meghozhatná.

Igazságos, sőt méltányos tehát, hogy a közoktatásügyben nemcsak az egyház, hanem az állam, a család, szóval az egész társadalom részt vegyen.

Igen, de midőn a közoktatásügyi befolyási jogát tágitjuk, nem lehet, hogy egyszersmind az egyház eddigi vezérbefolyását bizonyos mértékig, ne mobilisáljuk.

Az egyházi ezen befolyást, mobilizálni lehet, mobilizálni kell, különben attól az egyház spoliáltatik.

Ez az egyedüli alternativa; tertium non datur.

Itt is roppant előnyére válik az egyháznak a felekezeti politika. E nélkül, az egyház közoktatási befolyása absorbeáltatik a minden felekezetből conglomerált nagy államegész által, mely egy helyes interconfessionális politika hiányában, csak az államjogi érdekek kíméletét keresi.

Az egyház vezette az oktatásügyet a multban.

Övé volt a tanítási joga, övé a tanhatóság.

Felekezeti álláspontból, az egyház nem veszi csak szélesbíti előbbi mindkét jogát, midőn azokat saját hűvel fogja megosztani, s elsőséggé némi tekintetben mégis megmarad; mert tekintetben viszony, mint ilyen föltételezi a tanító egyház tiszteletét és tekintélyét a hívek fölött.

Azért hoztuk ezeket szóba, mint-hogy a közeli napokban összeülnendő törvényhozás a közoktatási törvények hozatalát fogantatani fogja.

Lesznek felekezeti és lesznek ugynevezett állami iskolák. De alig képzelhető, hogy az állami iskolaszervezet kölcsönhatással ne lenne a feleke-

zeti iskolákra. Ennél fogva alig lesz kikerülhető, hogy az államintézkedések által szervezett iskolák, azon széles jogok mellett, melyeket azokban az állam gyakorolni fog, ne idézzenek változásokat elő az autonóm jogokban, sőt az autonóm belügyeiben is.

Mily nézetek vezérlelnek bennünket ez alakulások körül? Elmondjuk legközelebb.

Pest szept. 9.

A „Religio” f. é. 19. és 20. számában folytatva találjuk az autonómiairól megkezdett fejtegetést. Megtartva találjuk ezen utóbbi két cikkben is az álláspontot, melyet minap jelzeni siettünk. Melyrevaló tüzetes részletezés, talán a szervezeti formák propositiója nincs adva; mert hisz az már a létező püspöki újabb munkálat által amegy is adva van. De érdekes e fejtegetés azért mégis, mivel azok írója — ft. M u n k a y János ur, az újabb kortörténelemben igen jártas, s az egyháznak a jelen században levő sorsáról sokat gondolkodott és sokat írt.

M u n k a y ur, jólehet fejtegetéseit a tárgyilagosság teréről levonni nem akarta, mindazáltal nem tartózkodott hangot adni saját nézetének sem az autonómia körül. Egyes sorokat átveszünk nevezett fejtegetésekből:

„Eddig a kath. egyháznak” folytatja a Religio — legtöbbször bajt és kellemetlenséget többnyire saját hívei okoztak; kath. pap kath. világgal állott mint ellenség szemben. Más felekezeteknél ez mégképpen van. Itt szoros összetartás s érdekazonosság tapasztalható. Ugy látszik, e szomorú tüneménynek egyik főoka az, hogy kath. világi híveink az egyház érdekeivel nem sokat törődnek. . . .

1844-ben Montalembert gróf félkérte a langresi püspököt, miszerint állapotán meg tüzetesen, a világiaknak az egyházi ügyek tárgyalása körül mily befolyása legyen? A püspök nem késett feleletével. E levélből néhány idevágó eszmét szándékozom fölhozni. A főpásztor megkülönbözteti az egyház körében a tanítási jogot a tanított igazságnak bevallása, gyakorlata s védelmezésétől.

A világi kath. hívek nem bírnak ugyanazon küldetessel, melyvel fölruházták a fölszentelt püspökök és papok; ők nem küldettek a végre, hogy a zsinatokban az isteni tanoknak egyházzal való megállapításában határozzanak; mégis hivatják, hogy a nyert malsasztok mértéke szerént ők is az Isten országát a mint csak töltik telhetik, terjeszték, a hit kincsét erejükhez képest verdelmezzék, szóval a lelkek tővének munkálkodjanak. S erre vonatkozólag a püspök némely jeles világi bölcsnek példájára hivatkozik. Ott a második század elején sz. Jusztin vértanu vonja magára figyelmünket, a ki világi ember léteére egy védirattal lépett föl s Antonius császár oly rendelet kiadására bírta, melynek következtében a keresztények üldözötése a birodalomban megszünt. Ott van Athenagoras, a ki szintén világi bölcsesség léteére megírta a kereszténység igen jeles apologiáját, s azt Mark Aurélhez s ennek fiahoz Commodus hoz intézte. Ott van alexandriai Kelemen, ki a pogányokhoz „Stromata” című ismeretgazdag könyvét intézte s a pogányokat hit s érzelme javulására inté. Ott van Arnobius, a ki jóllehet még meg sem volt keresztelve, már is kitérő védiratot szerkesztett a ker. hit igazságok védelmére. Előttünk Maistre, Ronald, Chateaubriand stb. kik hasonlóképpen világi létükre igen dicséretes szolgálatot tettek a kereszténység védelmének.

S így végig mehetünk minden századok történetén, mindenütt jeles világi kath. tudósokat, politikusokat s szakfőriaikat fogunk találni, kik részint a törvényhozás termeiben, részint az irodalom utján sokat tőnek a megtámadott egyház s kereszténység védelmére, osztván a meggyőződést: „In rebus Majestatis et publicis hostes omnis est miles” (Tertul-lián). Mindnyájan a vitézkedő anyaszentegyháznak tagjai vagyunk, s minél többen harcolunk, annál biztosabban remélhetjük a győzelmet.

A világi hívek közreműködhetnek abban, hogy az egyház sarkalatos jogai megőve legyenek, és a lerombolt egyházszabadság hamvaiból fölélesztve helyreállítsassék; hogy Krisztus egyházának őrségét, önállóságát s függetlenségét támogassák, hogy a kath. hitélet, iskola, oktatás, egyházi birtokot stb. védelmezzék az egyház szabadságának minden ágában való fejlesztése, tökéletesítése, emelése, szóval az egyház anyagi és szellemi jóléte s fölvirágoztatása körül fáradozzanak.

Igaz, sokat köszön egyházuink egy multban mint a jelenben, az ő világi híveinek. Ott látjuk Nagy Károlyt, I. Nagy Ottót, II. Henrik császárt, szent Istvánt, szent László királyt s számtalan más fejedelmet, kik a kath. egyház pártfogása s védelmezésének kitüntették magukat. Az újabb időkben mennyi jó szolgálatot tőnek a kath. ügynek egy Montalembert gróf; egy O'Connell, egy Donoso Cortes, egy Hurter, Görres, Stolberg, Bussz stb. kik mindnyájan megtartván a szükségesben az egységét, a kétésekben a szabadságot s mindenben a szeretetet, a kath. egyház szabadsága s jogai mellett rendíthetetlen bátorságot s kitartással küzdöttek.

Vannak katolikusok, kik egyébként jó keresztények; kik az egyházat a polgári hatalom befolyása alól fölszabadítani akarják ugyan, de egyáltalán beleszóli jogot is követelnek magoknak az egyház ügyeibe, s körül belül imigy okoskodnak: „Az egyház szervezetét tekintve, a protestans, zsidó és más egyházakban a híveknek, a népeknek megvan öket megillető befolyásuk; maguk választják s látják el papjaikat, s gyűléseiken hozzá szólnak egyházi ügyeikhez. Csak mi katolikusok vagyunk rabszolgákként kizárva a szabad polgár ezen alkotmányos jogából. Papjaink, kik nélkülünk, gyakran ellentétre jutnak az egyházi hatalom szédítő magassági polczaira, körülhatárolt hatalommal, ránk sem figyelve, intézik egyházuink minden ügyeit. „Nyáji” vagyunk a szó teljes, lealázó értelmében. Kétséget nem szenved, hogy e tekintetben nem ártana szélesbíteni az önkormányzat talapatát, a minthogy csak ugyan tenntük is kell valamit, hogy t. i. egyházuink rendszerét kibékeltsük a kor szellemével; miszerint belássák híveink, hogy a kath. egyház épen nem ellezi, hogy a kath. világiak az ő ügyeibe beleszólhassanak, föl-téve, hogy az egyház z diszének, felvirágoztatásának ügyét valóban szívőkön viselik.

Több szem többet lát. Több fül többet hall. S épen azért a ezéba vett autonómia-nak egyik kedvező tulajdona az, hogy t. i. az érdekeket in solidum képviseli, a papság és a világi hívek a kath. egyház ügyét mint saját ügyöket tekintik. Miután pedig a papság és a világi hívek közt oly szoros az összeköttetés, mint az atya és a családtagok között, azért csak az öntudatot föl kell ébreszteni s az egyház győzedelme bizonyos. A ki a papságot és a híveket elválasztja, az bizonyosan maga a hálacs ellen emeli föl kezét.

Mindég csudálkozom, hogy a protestansok, jóllehet számra sokkal kevesebben is sem vagyonság, sem értelmiség, sem erkölcsösségre nem előbb valók a katolikusoknál, mégis oly észlelyesen tudják védelmezni saját ügyöket.

A Duna jelentősége.

II.

Nézzük csak, hogy a térre nézve mily közel állnak egymáshoz és a következtésekre nézve mily különbözők egymástól például az első és a második lechparti ütközet, az első és a második mohácsi csata, az első és a második rigómezei harc; az első lechparti ütközet a magyarok nevét egész Európa előtt rettentőre teszi, a másodikban rejlik, mint hazánk egyik előkelő történelme mondja, Austria születése, az első mohácsi csata a törökök bejövételt, a második azoknak kitarodását jelöli; az első rigómezei harcban vitézek küzdenek vitézek ellenében, a másodikban gyávaság előidézte árulás dönti meg a vitézséget;

Nézzünk csak hazánk határszéleire. Ott fent éjszaknyugaton, a March vize mellett, magyar vitézség alapította meg a Habsburgi dynastia hatalmát; lent a délszakra, a Szávanál, magyar vér mentette meg Európát, mentette meg a kereszténységet a mohamedanis-mus elől;

Nézzünk végre hazánk belsejére. Három természetes zsilip, Pozsony vidékén, Visegrádnál és a Vaskapunál; két első rangú erő, és ezeknek stratégiai nagy jelentősége nem csak a magyar hazában, de concentricus fekvésük folytán stratégiai nagy jelentőségök az egész folyamvidékre nézve, a mennyiben t. i. Komárom csaknem ugyanazon egyenes vonalú távolságban fekszik a Duna forrásától, mint Peter-vár ad annak torkolatától.

De mind ebbe mélyebben bocsátkozni nem volna itt helyén; épen csak kísérletet akartam itt tenni, hogyan lehetne más folyamterületek jelentőségével összehasonlítani a Duna vidékét történeti és politikai szempontból kélfőlen feltüntetni; és nem teszem ezt czélzás nélkül; mert ha igaz, a mint csakugyan igaz is, hogy eddigelé jobbadán a Duna vidékén döntettek el Európa főkérdései, akkor époly igaz, hogy a magyar föld e folyamvidéknek körülbelül felét képezi, s akár természeti akár történelmi szempontból nagyobb méltánylást érdemelne, mint a milyenben eddigelé részesült; természetileg véve, alig van e földnek — legyen többek közt kiemelve — folyó vize, kivéve ezt az egy két patakot, hol a európai nagy vízválaszték hazánk éjszaki és éjszaknyugoti határát metszi, mondom, alig van vize, mely máshova mint a Dunába folyna; és történelmileg véve, alig fordult e folyamvidéken elő egy évezred óta fösemény, melyet magyar vér meg nem áztatott volna.

Tudják ezt most már Európa azon tudósai is, kik a legújabb beosztás szerint a népek állami életében négy stadiumot különböztetnek meg, t. i. az ébredő, a viruló, a tengő és az elenyésző állapotot; és ha tekintetbe vesszük, hogy mily nagy tetszéssel szoktak ez-előtt az ugynevezett nagy szellemek minket az elenyészők sorába igtatni, akkor a megváltozott meggyőződésnek örvendés jeléül tekinthetjük, ha oly szelleműs férfin mint Ritter Károly, ki kétségkívül a legtudományosabb és a legtehetségesebb földleirő, ki eddigelé a föld színén létezett, minket nem csak az elenyészők sorából kihagy, de újabb irataiban félreérthetlenül ki is jelentette, hogy új civilizációnak nézőknt eléje; és pedig köztudomásu dolog, hogy ezen ember nem szokott beszélni olyasmiról a mi nem áll, és nem szokott állítani olyasmit, a mi nem igaz.

E szerint ismerjük a Duna folyam-területének történeti multját; hogy milyen lesz történeti jövője és politikai jelentősége, az többek közt leginkább a rajta lakó népek életképességétől és mikénti politikai érettségétől függ.

Megszáfolthatlan tény, hogy e perczben még Európa képezi az összes 5 világrésznek historico-politikai köz-és sulypontját; hogy meddig fogja e magas rangját fentarthatni, az más kérdés. Már-már kezdenek Európa nagy szellemei búskomolyan Amerika óriásszerű haladására tekinteni; már-már állt látniok, hogy Európának, ha más különben Amerikával csak az egysúlyt is meg akarja tartani, civilizációjának hatáskörébe a legközelebbi két continensnek azon határvidékeit kell felvennie, melyeknek földje a mivelődésre és melyeknek népei a mivelőség befogadására képesek. Meglehet tehát, és több pozitív jelenség után itélve sőt valószínű is, hogy Európa nem sokára hivtva leend, miveltségét, melyet eredetileg Ázsiától nyert, sokkal nagyobb mértékben e földrészebe visszaszárazmatni, mint a milyenben föle nyerte; ez esetben nem csak hogy remélhetjük, de bizton fel is tehetjük, hogy a Duna vidékének jövője és politikai jelentősége nem fog hátramaradni történeti nagy multján és eddigi jelentőségén, ha csak az itt lakó népek önmagok nem fogják jövőjüket eszeveszetten aláásni.

Boskó Lajos.

A bambergi kath. gyűlés.

Bambergben ment végre e napokban a német kath. gyűlés, melyen azonban hazai papjaink csak egy személy által voltak képviselve. A közgyűlés szept. 1-ki ülésében M o r r i g l tanár jelentést tett az Innsbruckban tartott utolsó közgyűlés határozatainak mikénti fogantatásáról. Érdekes előadásban hűrajzát adá a nevezett városban alapított tanító kaszinának, sajtóegyletnek, és törzsegyeletnek, mely ágait egész Tirolra kiterjeszti, az Isten szabad ege alatt tartott gyűlékezeteknek, s végre a társalmi kérdést is érinté.

Elnök ezen jelentés után néhány meleg elismerő szóban emlékezett Tirolról, mire a jelenlevők helyesléstket tanusítandók, föl-emelkedtek ülésükiről.

Stilffried báró a bécsi kath. egy-letek tevékenységét választotta beszéde tárgyul s üdítő képet adá e régi császárvárosnak, hol az egyleti ügy mindig örvendesebb fejlődésnek indul, s hol névszerint a Severinus-egylet, mint törzs, újabb s újabb sarjakat hajt. A második köz- s csoport a Resource. Elnök dicsőítőleg nyilatkozott Béséről, az osztrákokról, kik feltűnés nélkül sok jót mivelnek, a gyűlés pedig egyetemes köszönetét nyilvánítá.

B r i s a c a sz. József-egyletről tőn jelentést. Ezt követték a bizottságok előadásai. — Az első bizottság elnöke a Bonifac-egyletet illetőleg 3 indítványt nyújtott be, melyek egyhangulag elfogadtattak, ezek közül kiemeljük azt, mely a főkegyelet alapítása és elterjesztése czéljából minden egyházmegyében alakítandó külön bizottságokra vonatkozik. A második bizottság nem lépett fel indítványokkal. A harmadikban Witt újánlja az új Cécilia-egyletet, mely az egyházi zene emelését tűzte ki feladatul, indítványát hosszabb s lelkessül beszéddel támogatván, melynek végén óhajtatónak mondja, hogy az egyház maga gondoskodjék a zene-iskolák alapításáról. A Cécilia egylet elhatározottat. A negyedik bizottság (tudomány és sajtó), melynek két osztálya ismét egyesült, visszautasította az autograph levelezés alapítását tárgyazó javaslatot. Az ötödik bizottságban Wambold báró a formaiakról tesz jelentést.

Délutáni 3 órakor a tudomány és sajtó ügyében kinevezett bizottság igen zajos ülést tartott, melyben azon indítvány, „hogy az általános bajor tanító-egylet tagja ne lehessen egyszersmind tagja a kath. pedagógiai egyletnek,” visszautasítottat. Bandri mely ellentétben az egyház és iskola különválasztásának károsatos elvvel a „teljes tanszabadságot követeli, élénk vitára adott alkalmat, mely e fontos kérdést minden oldalról megvilágítja. Felszóltattak az indítvány mellett: Dr. Kuhn, dr. Bucher, Bandri, Kron-tanácsos Karlsruhéból, és dr. Wolfstein; az indítvány ellen, avagy közvetítőleg, módosításokat ajánlvá: dr. Monfang, Freitag, dr. Hafner, Becher speyeri kanonok. Az indítvány végre némileg megváltoztatott szövegezésben elfogadtatott oly módon, hogy a közgyűlés fentartja a katolikusok jogát a meglévő iskolákra és iskolai alapokra, valamint azon jogot is, melynek fogva saját meggyőződése szerint alapíthat tanintézeteket. Azon indítvány, hogy e czélból bizottságok neveztessekenk tartantottat, s az indítvány szerkesztése három jelenlevő tagra biztatott.

Az este megtartott nyilvános ülésben elnök tudatá, hogy N a r d i püspök a bécsi nunciatura uttorjára, a sz. atya óhajta folytán Münchenből által lett idehülve, az ülésen jelen van. Ezen örvendetes jelentést három dörgő eljen követte.

Most Andlaw báró lépett a szószékre és köszönetet mondott Baden nevében, honnan két tag hivatott meg az elnökségre. Szóló megható szavakban rajzolja az elhunyt freiburgi érsek életét és kizdelmeit, hangsúlyozva, hogy e nemcs férfi halálával a harc még korántsem ért véget. Leírja Baden akkori szomorú helyzetét, egyszersmind az okokat is felsorolva, melyekből e gyászos állapot keletkezett. Badenről szóló áttér Németország jelen helyzetére, hol az erőszak emelkedett uralomra, folyton több tét igyekszik meghódítani s a meghasonlás magvát oltja a keblebe. P. Dosenbach Párisból a sz. József-ről nevezett párisi német apostoli missio törvölzeit és köszönetét hozza át. Kifejti, mint szaporodnak a németek Párisban a folytonos kivándorlás, munkahiány avagy kalandvágy következtében. E szegény emberek tömegesen érkeznek a világvárosba és hasztalanul kopogtatnak jobbra balra minden ajtón munkát és foglalkozást keresve. Így minden segélytől megfosztott helyzetben az erkölcselenségnek esnek martalékul, melyek ügyefogyottságukra épít terveit. Szóló óva int a Párisba költözéstől, hol már 150,000 német tengődik Németország minden részéből és kéri a gyűlékezetet, hogy ezen intést elterjesse. A párisi német missio — ugymond — oly mű, melyre a Jezus-atyák méltán büszkék lehetnek, valódi apostoli mű ez, mely megérdemli, hogy a gyűlékezet részéről támogatassék.

L i n g e n s ügyvéd a modern korszak rombolási dühét ecseteli, és beszédében főleg a letiport Lengyelországról, a törvényhozásban és iskolában lábra kapott felszeg liberalizmusról, a katonai uralomról, mely állig fegyverben tartja Európát a nélkül, hogy a békét biztosítaná s napjaink anyagi jellegről értekezik, mely az arany borju előtt tétet hajt. Elmondja, miszerint az általános átalakulási és felosztási művelet közepette egyedül csak az egyház mentheti meg a népet, melyek a valódi világosságtól elfordultak, midőn legerősebb fegyverünk az ima, midőn királyunk Jezus Krisztus, — ki nek helytartója a tiszteltemtől pápa király IX. Pius — az egyedüli jelenleg még uralkodó király, ki fölemlenélk tesz tanbizonyoságot az igazságról, a győneket támogatja, s egymaga emelt szót a lenyelekké mellett. Egyedül ő fogja megmenteni a világot szert hívja össze az öcmenai zsinatot. — B r a n d i s gróf Linzból, a felső-usztriaiak üdvözlését tolmácsolja, azután Linz egyházmegye jelen viszonyát, áldozatkészségét ismerteti a jelenlevőkkel. Az egyházmegye jótékonyasága és az egyleti élet — ugymond — minden dicsé-

Arjegyűkék és minden utasítás kívánatra beklüdték.

kapcsolt részlet számára csak néham. Kohn Ignác, örömtűvés.

Table with 3 columns: Item name, Price, and Date. Title: Pesti áru- és értéktársa. Includes items like Gabna-árak, Kötészet, Zsuglevélek.

Table with 3 columns: Item name, Price, and Date. Title: Magyar értékpapírok árkelete. Includes items like Pesti keresked. bank, Budapesti keresk. és iparb., Magyar hitelbank.

Table with 3 columns: Item name, Price, and Date. Title: Bécsi börze. Includes items like Államadósság, Sorsjegyek.

Table with 3 columns: Item name, Price, and Date. Title: Részvénnyek. Includes items like Nemzeti bank, Hitelintézet, Magyar hitelbank.

HIRDETÉSEK.

Large advertisement for 'SZEMÉLYSZÁLLÍTÓ-GÖZÖSÖK' (Steamship Transporters). Includes text about routes to Dunagózhaj, Orsova, and other locations. Features a steamship illustration and detailed shipping schedules.

Advertisement for 'A new-yorki Singer manufacturing Company'. Features an illustration of a woman sewing and text describing the quality and variety of their sewing machines.

Advertisement for 'ERŐSÍTŐ-ITAL' (Strengthening Drink). Includes a list of names and addresses of distributors across various cities, along with a small illustration of a hand holding a glass.

Vertical text on the right edge of the page, including 'II. ÉV', 'Megjelen', 'E ment', 'Beig', 'Voltak', 'litást', 'nya, s fele', 'tikája köz', 'Közös', 'dül szabó', 'következt', 'dották nek', 'Lapun', 'fejtegetés', 'reformirán', 'kelle adu', 'ügyi állás', 'lamiskolái', 'Nem', 'ból. Jöle', 'kai mome', 'retes kom', 'zai belvis', 'ban, meg', 'azon fölt', 'componált', 'pet, ha a', 'leg kimél', 'minél szá', 'intézkedé', 'Protes', 'feltékeny', 'önkormán', 'érdekeik', 'ragaszkod', 'velte sziv', 'nak részü', 'Nem', 'gyar társ', 'kai exigen', 'homogenit', 'társadalm', 'között, m', 'ben is.', 'Föltév', 'felekezeti', 'katholikus', 'vett felek', 'természet', 'nyeinél', 'azon fölté', 'melyek a', 'laszthatla', 'Ez az íze', 'lető felek', 'Mult', 'getést.', 'De u', 'befolyása', 'a feudali', 'több fen', 'Nem', 'pontból;', 'böl is.', 'A pap', 'sem phisi', 'azon igén', 'fejtelt k', 'iskoláktó', 'De sz', 'az ismer', 'tes és fol', 'res tárgy', 'des tantá', 'anyagát', 'csak a r', 'Ide t', 'remüköd', 'ezen kör', 'nek a k', 'zotzat a', 'zetén, m', 'De ez', 'iskolák', 'kezeti, n', 'dekü, h', 'kekhez f', 'mat biza', 'A ter', 'a szabó', 'ápolják', 'nak tért', 'gaszlatl', 'tisúgybe', 'Látju', 'tásügye', 'vát a köz', 'tholikus', 'jogosnak', 'Lény', 'tásügye', 'vezettől', 'ról van', 'től elve', 'tívát. Az', 'ékezet', 'óság p'